

Застосування ШІ під час розгляду окремих категорій справ в судах: міжнародний досвід

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2026

Дата публікації: 2026-04-13

Постійна адреса: <https://constitutionalist.com.ua/zastosuvannia-shi-pid-chas-rozhliadu-okremykh-katehorij-sprav-v-suda-kh-mizhnarodnyj-dosvid/>

Відомості про матеріал

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

Програма підготовки суддів місцевих загальних судів

30 січня 2026 року

Ян БЕРНАЗЮК,

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,

доктор юридичних наук, професор

Зміст

- 1 Конституційні засади здійснення судочинства
- 2 Ініціатива Мінцифри застосовувати ШІ під час розгляду деяких справ по КУпАП
- 3 Проект постанови КМУ «Про реалізацію експериментального проекту стосовно здійснення електронного судочинства»
- 4 Ризики таких ініціатив (експериментів)
- 5 Міжнародний досвід впровадження ШІ у судову систему
- 6 Регулювання використання ШІ судами та практика

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

- Стаття 124
- Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.
- Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.
- Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи.
- Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору.

Електронний суд із використанням ШІ стане одним із ключових пріоритетів Мінцифри у 2026 р (30.12.2025)

- У 2026 році планується реалізація електронного суду з використанням ШІ для адміністративного судочинства, що має розвантажити судову систему (Михайло Федоров).
- "Ми працюємо над проектом, який буде унікальним у світі, коли, наприклад, є адміністративне правопорушення і ми, ви між собою, громадяни, зможемо зі штучним інтелектом суд зробити швидко онлайн в кілька кліків, якщо погоджуємося з рішенням.

АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ: ЧОМУ СУДОВА СИСТЕМА ПОТРЕБУЄ ТРАНСФОРМАЦІЇ?

- Критичне навантаження: Щорічно на розгляді перебуває понад 900 000 адміністративних справ.
- Часові витрати: Суддя та апарат витрачають у середньому 4+ години на підготовку та розгляд однієї справи.
- Дефіцит якості: Кожна десята справа закривається через відсутність події або складу правопорушення, що свідчить про низьку якість вхідних матеріалів поліції.
- Амбітна мета: Звільнити понад 1 000 000 людино-годин на рік завдяки автоматизації рутини.

ПРІОРИТЕТНІ СФЕРИ: ДЕ ВПРОВАДЖЕННЯ ШІ Є НАЙБІЛЬШ ЕФЕКТИВНИМ?

- Справи за КУпАП (Первинний розгляд): Статті 122-4 (залишення місця ДТП), 124 (ДТП), 126 (керування без документів) та 130 (керування у стані сп'яніння).
- Судовий контроль: Оскарження постанов Національної поліції (ст. 122, 126, 127 та інші).
- Обґрунтування вибору: Ці категорії генерують масовий, повторюваний потік справ, де 84.95% завершуються прямим накладенням стягнення.

АНАЛІТИКА СТЯГНЕНЬ: МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ УНІФІКАЦІЇ ПРОЄКТІВ РІШЕНЬ

- Домінуючі види стягнень: 98.10% усіх основних стягнень становить штраф, а 98.87% додаткових — позбавлення прав.
- Структурованість даних: Обидва процеси є масовими та чітко визначеними законом, що дозволяє ШІ готувати проекти рішень з точністю до 99.5% справ.
- Системна проблема: 86.25% усіх повернень справ стаються через неналежне оформлення матеріалів поліцією, що ШІ може виявляти автоматично на етапі реєстрації.

ГІБРИДНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ (HUMAN-IN-THE-LOOP (END) - наприкінці)

- Етап 1. Аналіз: AI Core аналізує матеріали (ЄСІТС), порівнює з судовою практикою та формує проект постанови, які доводиться до особи поза судовою процедурою.
- Етап 2. Взаємодія: Через застосунок "Дія" громадянин може визнати вину та оплатити штраф у прискореному порядку.
- Етап 3. Верифікація: Суддя здійснює фінальний контроль. Він може або підписати підготовлений проект, або відхилити його та призначити загальний розгляд.
- Результат: Прискорення опрацювання матеріалів на 90%.

АРХІТЕКТУРА ТА БЕЗПЕКА: ЮРИДИЧНА ЧИСТОТА ТЕХНОЛОГІЇ

- Суверенний ШІ (On-Premise): Система розгортається виключно на серверах ДСА. Жодних хмарних API, що гарантує безпеку даних.

- Інтелектуальне розпізнавання тексту (ICR - Intelligent Character Recognition): Використання Vision-моделей для обробки рукописних протоколів, які складають більшість матеріалів.
- Агентна архітектура: Використання LangGraph (система управління логікою міркувань) дозволяє системі "міркувати", аналізуючи судову практику та ЄДРСР для виявлення повторності правопорушень.

ЕТИЧНІ ГАРАНТІЇ ТА НАГЛЯД: ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ

- Заборона "чорної скриньки": Створення міжвідомчої Етичної ради для забезпечення прозорості алгоритмів.
- Функція аудиту: Проведення систематичних випадкових перевірок справ, опрацьованих ШІ, для підтвердження об'єктивності.
- Завжди Людина: ШІ ніколи не приймає остаточне рішення. Система підтримує професійне судження, а не замінює його.
- Міжнародні стандарти: Відповідність Рекомендаціям ЮНЕСКО та принципам Human Oversight.

КРИТИЧНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ: ЮРИДИЧНІ ТА ЕТИЧНІ РИЗИКИ АВТОМАТИЗАЦІЇ

- Загроза процесуальної суб'єктивності: Використання ШІ для формування «Проекту Постанови» може створити ефект підтверджувального упередження (confirmation bias), коли суддя психологічно схиляється до погодження з готовим варіантом.
- Проблема «цифрової нерівності»: Передбачається прискорений розгляд через «Дію» за умови згоди громадянина. Це створює ризик нерівності для осіб, які не мають доступу до технологій або не володіють ними достатньою мірою для усвідомлення наслідків.
- Непрозорість «алгоритмічного розсуду»: Неможливість повністю реконструювати логічний шлях ШІ до конкретного висновку суперечить принципу юридичної визначеності.
- Якість вхідних даних (GIGO): Якщо ШІ тренується на матеріалах, де 10% протоколів є необґрунтованими, а 86% повернень стаються через неналежне оформлення, існує ризик автоматизації системних помилок поліції замість їх виправлення.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ РОЗДУМІВ: ДЕ МЕЖА МІЖ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА ПРАВОСУДДЯМ?

- Право на «людський» розгляд: Чи не перетворюється правосуддя на конвеєрний адміністративний сервіс, де втрачається індивідуалізація відповідальності та врахування особливих обставин справи?
- Легітимність позасудового скасування: Чи відповідає така модель, що передбачає автоматичне скасування штрафів ШІ-модулем, конституційній нормі про те, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами?.
- Відповідальність за помилку: Хто нестиме юридичну відповідальність у разі системного збою алгоритму, який призведе до масових неправомірних рішень, — розробник, ДСА чи суддя, який верифікував проєкт?

РИЗИК СУБ'ЄКТИВІЗАЦІЇ ШІ

- Зміна ролі ШІ: У той час як концепція визначає ШІ як інструмент підготовки проєктів, проєкт Порядку наділяє модуль «Штучний інтелект ЄІС МВС» функцією безпосереднього формування квазі-рішення про скасування постанови поліції або відмову у такому скасуванні.

- Правові наслідки без підпису: Сформоване алгоритмом рішення доводиться до особи через «Дію». Це фактично перетворює технічний модуль на самостійного суб'єкта перегляду адміністративних актів, що створює колізію з принципом здійснення владних повноважень виключно уповноваженими посадовими особами.
- Питання для дискусії: Чи не нівелюється роль людини-контролера, якщо алгоритм самостійно приймає рішення про долю правового акта виконавчої влади ще до залучення суду?

ПРОЦЕСУАЛЬНА АНОМАЛІЯ: СПЛАТА СТЫГНЕННЯ ДО МОМЕНТУ ПІДПИСАННЯ РІШЕННЯ СУДДЕЮ

- Фінансова інверсія: Проект Порядку передбачає, що у разі згоди з «проектом судового рішення» особа має сплатити штраф протягом 5 днів. Лише після оплати сформована заява передається судді для підписання проекту.
- Презумпція винуватості: Такий підхід змушує громадянина виконувати покарання за рішенням, яке юридично ще не існує (не підписане суддею).
- Адміністративні ризики: У разі відхилення проекту суддею сплачені кошти підлягають поверненню, що створює додаткове навантаження на бюджет та ставить під сумнів ефективність «швидкого» розгляду.

АЛГОРИТМІЗАЦІЯ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

- Вторгнення у сферу розсуду: Проект Порядку прямо наділяє ШІ повноваженнями ідентифікувати обставини, які можуть пом'якшувати або обтяжувати адміністративну відповідальність.
- Ризик стандартизації: Оцінка таких обставин є ключовим елементом суддівської дискреції та індивідуалізації відповідальності. Передача цієї функції алгоритму може призвести до механічного підходу, де унікальні обставини життя громадянина ігноруються на користь статистичних закономірностей моделі.
- Застереження: Автоматизація «аналізу» обставин не повинна підміняти собою живий процес правосуддя, де остаточне зважування інтересів особи та держави здійснюється виключно людиною в мантиї.

Франція — AI-система маршрутизації (Cour de cassation)

- Внутрішній ШІ-інструмент, розроблений технічною командою Касаційного суду Франції.
- Система дійсно навчена на масиві історичних рішень Суду. Її завданням є не просто сортування, а семантичний аналіз тексту апеляції для визначення відповідної судової палати.
- Офіційний звіт суду «Cour de cassation and Artificial Intelligence: Preparing the Court of Tomorrow» (опублікований 28 квітня 2025 року) підтверджує, що цей інструмент є частиною стратегії перетворення суду на «Суд майбутнього» через автоматизацію попереднього аналізу та розподілу справ.
- Cour de cassation - Report on AI: Preparing the Court of Tomorrow

Іспанія — NLP-інструменти судової документації

- Продукт: «In-house suite of NLP and generative AI tools», розроблений Міністерством президентства, юстиції та зв'язків з парламентом Іспанії.
- Звіт OECD підтверджує, що модулі здійснюють класифікацію за юрисдикціями та типами реєстрів, витяг суттєвих метаданих, а також автоматичну анонімізацію та резюмування текстів.
- Результати: Впровадження дозволило створити «Єдину папку юстиції» (Justice Folder), де ШІ прискорює пошук інформації та систематизацію документів у масштабах всієї країни.
- OECD Report: Governing with Artificial Intelligence — Case Study Spain (опубліковано 18 вересня 2025 року).

VICTOR (Верховний Суд Бразилії)

- Функціонал: Автоматизація аналізу апеляційних скарг на відповідність критерію «загального значення».
- Результати (2025): Скорочення часу попереднього аналізу матеріалів справи з 44 хвилин (людина-секретар) до декількох секунд.
- Першоджерело: OECD - AI in Justice Administration (2025)

PROMETEA (Аргентина, Прокуратура Буенос-Айреса)

- Функціонал: Інтелектуальний асистент для автоматизованої підготовки проєктів судових рішень та юридичних висновків.
- Результати (2025): Зростання продуктивності обробки справ на 277% (з 130 до 490 справ на місяць на одного спеціаліста).
- Першоджерело: UNESCO - AI in the Courtroom Report (2025)

КОДЕКС СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ (СТАТТЯ 16)

- Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це:
- не впливає на незалежність та неупередженість судді,
- не стосується оцінки доказів,
- не стосується процесу ухвалення рішень,
- не порушує вимог законодавства.

КОМЕНТАР ДО СТАТТІ 16 КОДЕКСУ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ

- Сьогодні Рада суддів України активно працює над підготовкою нового Коментаря до Кодексу суддівської етики (<https://rsu.gov.ua/ua/news/u-radi-suddiv-ukraini-vidbulosa-trete-rozsirene-zasidanna-rg-z-pidgotovki-komentara-do-kse>).

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ ПРАЦІВНИКАМИ АПАРАТУ ВС (Наказ від 08.12.25 № 117)

- Положення визначає загальні засади та правила використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС з метою забезпечення дотримання принципів державної служби, зокрема професіоналізму, ефективності та доброчесності.
- Апарат ВС підтримує розвиток та визнає значний потенціал технологій ШІ для оптимізації, а також для вдосконалення робочих процесів.
- Інтеграція технологій ШІ в діяльність Апарату ВС та їх використання мають ґрунтуватися на фундаментальних принципах верховенства права, професійної етики, прозорості та поваги до прав і свобод людини.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ШІ ДЛЯ

- Опрацювання документів, які містять відомості, що охороняються законом, у тому числі таємницю ухвалення судового рішення та інформацію із закритого судового засідання;
- Аналізу та моніторингу поведінки працівників;
- Спроб прогнозувати індивідуальні рішення суддів у конкретних справах;
- Автоматичного створення проєктів рішень та будь-яких інших процесуальних документів, що ухвалюються у межах судового провадження;

- Опрацювання матеріалів судової справи, що містять персональні дані.

ШІ МОЖЕ ВИКОРИСТОВУВАТИСЯ ДЛЯ ТАКИХ РОБІТ

- Узагальнення судової практики з метою забезпечення її єдності;
- Аналіз судових рішень з метою виявлення системних причин виникнення спорів;
- Підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства;
- Аналіз та узагальнення великих обсягів даних на основі відкритих джерел інформації;
- Допомога у підготовці аналітичних документів та звітів;
- Автоматизація повторюваних робочих процесів;
- Допомога у створенні та поширенні інформації про діяльність (ведення соціальних мереж);
- Створення чат-ботів, зокрема, для забезпечення зворотного зв'язку з відвідувачами та учасниками судових процесів;
- Добір матеріалів для саморозвитку, підвищення кваліфікації та професійного навчання;
- Пошук нових ідей та підходів до організації робочих процесів;
- Допомога у перекладі документів з іноземних мов.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРАВНИКІВ ЩОДО БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ЛИПЕНЬ 2025)

- Ці секторальні рекомендації є одним зі складників дорожньої карти з регулювання ШІ в Україні. Системи ШІ можуть бути корисні на різних етапах діяльності правників — від первинного аналізу документів до формування стратегії захисту клієнта та підготовки процесуальних документів.
- Ці рекомендації розроблено для того, щоб надати правникам практичні поради щодо відповідального використання ШІ в професійній діяльності

УХВАЛА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ПАЛАТИ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ ВІД 01 ВЕРЕСНЯ 2025 РОКУ У СПРАВІ № 991/3222/25

- Суд повернув скаргу "іншої особи" на вирок за угодою, яка стверджувала, що мотивувальна частина рішення фактично встановила її винуватість.
- Головний аргумент скарги: апелянт ідентифікувала себе зі знеособленою "Особою 1" у тексті вироку, посилаючись на те, що система ChatGPT змогла деанонімізувати цю особу за посадою та обставинами справи.
- Суддя-доповідач відхилив посилання на висновок AI, підтвердивши, що вирок за угодою не має преюдиційного значення і не може бути використаний як доказ вини третіх осіб, а відповіді ChatGPT не є джерелом достовірної інформації чи доказів.

Додаткові джерела

- 1. Берназюк Ян. Штучний інтелект та система правосуддя України: результати співпраці у році, що минув <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-spiopratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
- 2. Берназюк Ян. Наукові надбання як основа для наступних кроків на шляху інтеграції штучного інтелекту в систему правосуддя <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iaak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliakhu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>

- 3. Берназюк Ян. Цифрова ера правосуддя: роль ШІ у забезпеченні єдності судової практики в Україні <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
- 4. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence and the Judicial system of Ukraine: results of cooperation in the past year <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
- 5. Берназюк Ян. Штучний інтелект і його використання для забезпечення єдності судової практики як складової довіри до суду // Слово Національної школи суддів України. – 2024, № 2(49), С. 16-35 https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
- 6. Берназюк Ян. Ера ШІ й роль верховних судів у цифровій трансформації правосуддя // Юридична газета. № 4 (792). - С. 16-18. <https://jur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifroviy-transformaciyi-pravosuddya.html>
- 7. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence in the Ukrainian Judiciary: Charting the Course Under the Digital Gavel <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>
- 8. Bernaziuk Ian. Benchmarking Justice: Can AI Uphold the Rule of Law? <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>
- 9. Берназюк Ян. Правосуддя майбутнього збереження незалежності та людяності в еру ШІ <https://nsj.gov.ua/ua/pidgotovka-pratsivnikov-aparativ-sudiv/programi-pidgotovki-pratsivnikov-aparativ-sudiv-2021-rik/5-grudnya-2025-r-programa-dlya-pomichnikov-suddiv-ta-pratsivnikov-aparativ-sudiv-tsifrova-gramotnist-pomichnika-suddi-ta-pratsivnika-aparatu-sudu>
- 10. Берназюк Ян. Межі втручання у приватне життя в умовах загроз національній безпеці: стандарти і виклики для правосуддя https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/135.%20Limits_of_Interference_Private_Life_under_National_Security%20Threats_bernaziuk.pdf
- 11. Берназюк Ян, Фонова Олена. Правосуддя 2035: між правом і кодом»: Випуск № 18 подкастів НШСУ https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpvAl5p5KP3tY_G

Джерела та матеріали

1. Електронний суд із використанням ШІ стане одним із ключових пріоритетів Мінцифри у 2026 р (30.12.2025). <https://interfax.com.ua/news/telecom/1132630.html>
2. Франція — AI-система маршрутизації (Cour de cassation). <https://www.courdecassation.fr/en/toutes-les-actualites/2025/09/16/cour-de-cassation-and-artificial-intelligence-preparing-court>
3. Іспанія — NLP-інструменти судової документації. https://www.oecd.org/en/publications/governing-with-artificial-intelligence_795de142-en/full-report/ai-in-justice-administration-and-access-to-justice_f0cbe651.html
4. VICTOR (Верховний Суд Бразилії). https://www.google.com/search?q=https://www.oecd-ilibrary.org/sites/795de142-en/1/3/4/index.html%3FitemId%3D/content/publication/795de142-en%26_csp_%3D79979737976191617161676664656362%23section-d1e5713
5. PROMETEA (Аргентина, Прокуратура Буенос-Айреса). <https://www.unesco.org/en/articles/ai-courtroom-unescos-new-guidelines-judiciary>
6. КОДЕКС СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ (СТАТТЯ 16). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-24#Text>
7. КОМЕНТАР ДО СТАТТІ 16 КОДЕКСУ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ. <https://constitutionalist.com.ua/poperednij-proiekt-komentar-do-statti-16-vykorystannia-suddeiu-tekhnohij-shi-do-kodeksu-suddivskoi-etyky>
8. КОМЕНТАР ДО СТАТТІ 16 КОДЕКСУ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ. <https://rsu.gov.ua/ua/news/u-radi-suddiv-ukraini-vidbulosa-trete-rozsirene-zasidanna-rg-z-pidgotovki-komentara-do-kse>
9. ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ ПРАЦІВНИКАМИ АПАРАТУ ВС (Наказ від 08.12.25 № 117). <https://constitutionalist.com.ua/poperednij-proiekt-polozhennia-pro-vykorystannia-tekhnohij-shi-pratsivnykamy-aparatu-vs>
10. ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ ПРАЦІВНИКАМИ АПАРАТУ ВС (Наказ від 08.12.25 № 117). https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Polozhennya_SHI.pdf

11. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПРАВНИКІВ ЩОДО БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ЛИПЕНЬ 2025).
<https://constitutionalist.com.ua/rekomendatsii-z-vidpovidalnoho-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-dlia-pravnykiv>
12. УХВАЛА АПЕЛЯЦІЙНОЇ ПАЛАТИ ВИЩОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО СУДУ ВІД 01 ВЕРЕСНЯ 2025 РОКУ У СПРАВІ № 991/3222/25. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129856098>
13. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-s-pivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
14. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliak-hu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
15. Додаткові джерела.
<https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
16. Додаткові джерела.
<https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
17. Додаткові джерела. https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
18. Додаткові джерела.
<https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifroviy-transformaciyi-pravosuddya.html>
19. Додаткові джерела.
<https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>
20. Додаткові джерела. <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>
21. Додаткові джерела. <https://nsj.gov.ua/ua/pidgotovka-pratsivnikiv-aparativ-sudiv/programi-pidgotovki-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-2021-rik/5-grudnya-2025-r-programa-dlya-pomichnikiv-suddiv-ta-pratsivnikiv-aparativ-sudiv-tsifrova-gramotnist-pomichnika-suddi-ta-pratsivnika-aparatu-sudu>
22. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/135.%20Limits_of_Interference_Private_Life_under_National_Security%20Threats_bernaziuk.pdf
23. Додаткові джерела. https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpvAI5p5KP3tY_G

Файли матеріалу

Оригінальний файл автора